

มหาวิทยาลัยมหิดล
คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี

ปาฐกถาอารี วัลยะเสวี

ครั้งที่ ๓๖

เรื่อง
“Geopolitical Impact
on Health”

โดย
ศาสตราจารย์คลินิกเกียรติคุณ นายแพทย์อุดม คชินทร
กรรมการกฤษฎีกา

วันพุธที่ ๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๖
เวลา ๑๑.๐๐ – ๑๒.๐๐ น.

ณ หอประชุมอารี วัลยะเสวี
ชั้น ๒ อาคาร ๑
คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล

คำนำ

เนื่องในโอกาสครบรอบ ๕๔ ปี ของการเปิดให้บริการของคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล คณะฯ ได้จัดปาฐกถาอารี วัลยะเสวี ครั้งที่ ๓๖ เพื่อเชิดชูเกียรติและน้อมรำลึกแสดงกตเวทิตาคุณแด่ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์อารี วัลยะเสวี คณบดีท่านแรกของคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี โดยองค์ปาฐกคือ ศาสตราจารย์คลินิกเกียรติคุณ นายแพทย์อุดม คชินทร กรรมการ กฤษฎีกา อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ และอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหิดล ผู้ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์โดดเด่น ในหลายด้าน เป็นที่ประจักษ์ในสังคม บรรยายเรื่อง “Geopolitical Impact on Health” ในวันพุธที่ ๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๖ ณ หอประชุมอารี วัลยะเสวี ชั้น ๒ อาคาร ๑ คณะฯ จึงได้จัดทำสูจิบัตรเล่มนี้ขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์และเพื่อเผยแพร่แก่ผู้สนใจต่อไป

ในนามของคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล ขอขอบพระคุณองค์ปาฐก ตลอดจนผู้ดำเนินงานทุกท่านไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย โดยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผู้เข้าฟังปาฐกถาและผู้อ่านจะได้รับความรู้และสามารถนำไปปรับใช้ให้สอดคล้องกับการพัฒนาวงการแพทย์และสาธารณสุขของไทยได้เป็นอย่างดี

ศาสตราจารย์ นายแพทย์ปิยะมิตร ศรีธรา
คณบดีคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี
มหาวิทยาลัยมหิดล

กำหนดการ ปาฐกถาอารี วัลยะเสวี ครั้งที่ ๓๖ เรื่อง “Geopolitical Impact on Health”

โดย ศาสตราจารย์คลินิกเกียรติคุณ นายแพทย์อุดม คชินทร
กรรมการกฤษฎีกา

๐๘.๓๐ – ๑๑.๐๐ น. ลงทะเบียน

๑๑.๐๐ – ๑๑.๑๐ น. กล่าวเปิดปาฐกถา

โดย ศาสตราจารย์ นายแพทย์ปิยะมิตร ศรีธรา
คณบดีคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี

๑๑.๑๐ – ๑๑.๑๕ น. วัติดิศน์ประวัติ

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์อารี วัลยะเสวี

๑๑.๑๕ – ๑๑.๒๐ น. แนะนำองค์ปาฐก

โดย ศาสตราจารย์ แพทย์หญิงสฤกพรณ วิไลลักษณ์
รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวัฒนธรรม
คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี

๑๑.๒๐ – ๑๒.๐๐ น. ปาฐกถาอารี วัลยะเสวี ครั้งที่ ๓๖

เรื่อง “Geopolitical Impact on Health”

โดย ศาสตราจารย์คลินิกเกียรติคุณ นายแพทย์อุดม คชินทร
กรรมการกฤษฎีกา

๑๒.๐๐ น.

คณบดีมอโปลีเกียรติคุณแด่องค์ปาฐก

ความเป็นมาในการจัด ปาฐกถาอารี วัลยะเสวี

ปาฐกถาอารี วัลยะเสวี เป็นชื่อปาฐกถาที่ขนานนามขึ้น เพื่อเป็นเกียรติแด่ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์อารี วัลยะเสวี ซึ่งเป็นผู้ก่อตั้งและดำรงตำแหน่งคณบดีท่านแรกของคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี ท่านได้ดำเนินการให้คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี เจริญก้าวหน้าทางการศึกษา การบริการ และการวิจัย จนเป็นที่ประจักษ์ คณะฯ จึงได้จัดปาฐกถาอารี วัลยะเสวี ขึ้น โดยมีเป้าหมายว่าจะจัดให้มีการแสดงปาฐกถานี้ขึ้นทุกปี

ปาฐกถาอารี วัลยะเสวี ได้จัดเป็นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ.๒๕๓๐ และได้จัดมาจนถึงปัจจุบัน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๓๐

เรื่อง การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน
โดย นายแพทย์อมร นนทสูต

ครั้งที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๓๑

เรื่อง การศึกษาแพทยศาสตร์ในสังคมไทย
โดย พระเทพเวที

ครั้งที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๓๒

เรื่อง อุดมศึกษาไทยในอนาคต
โดย ศาสตราจารย์ ดร.สิปปนนท์ เกตุทัต

ครั้งที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๓๓

เรื่อง การปรับบรรณสนะทางการแพทย์และสาธารณสุข
โดย ศาสตราจารย์ นายแพทย์ประเวศ วะสี

ครั้งที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๓๔

เรื่อง โรคจากการกิน : ปัญหาและการแก้ไข
โดย ศาสตราจารย์ แพทย์หญิงสาคร ธนमितต์

ครั้งที่ ๖ พ.ศ. ๒๕๓๕

เรื่อง โครงการธุรกิจเพื่อสังคม
โดย คุณมีชัย วีระไวทยะ

ครั้งที่ ๗ พ.ศ. ๒๕๓๖

เรื่อง อนาคตมหาวิทยาลัยไทย
โดย ศาสตราจารย์ ดร.เกษม สุวรรณกุล

ครั้งที่ ๘ พ.ศ. ๒๕๓๗

เรื่อง วิทยาศาสตร์กับการเป็นแพทย์
โดย ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.ณัฐ ภารประวัตติ

ครั้งที่ ๙ พ.ศ. ๒๕๓๘

เรื่อง มองเศรษฐกิจและสังคมไทยในยุคโลกาภิวัตน์
โดย ดร.อานวย วีรรณ

ครั้งที่ ๑๐ พ.ศ. ๒๕๓๙

เรื่อง บทบาทชุมชนกับการจัดการสิ่งแวดล้อม
โดย คุณโสภณ สุภาพงษ์

ครั้งที่ ๑๑ พ.ศ. ๒๕๔๐

เรื่อง ภาวะผู้นำ
วิทัศน์คนนำโดย พระธรรมปิฎก (ประยุทธ ปยุตโต)
เรื่อง พยาธิสภาพในสังคมไทยและวิธีแก้ไข
โดย ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์ประเวศ วะสี

ครั้งที่ ๑๒ พ.ศ. ๒๕๔๑

เรื่อง กลยุทธ์ในการบริหารทางการแพทย์ในสถานการณ์ปัจจุบันและอนาคต
โดย ดร.พิสิฐ ลี้อาธรรม

ครั้งที่ ๑๓ พ.ศ. ๒๕๔๒

เรื่อง กรณีย์ฟ้องร้องทางสุขภาพ : วิกฤตและโอกาส
โดย ทนายทองใบ ทองเปาด์

ครั้งที่ ๑๔ พ.ศ. ๒๕๔๓

เรื่อง เปลี่ยนความคิดสร้างระบบสุขภาพ
โดย นายแพทย์สมศักดิ์ ชุณหรัศมิ์

ครั้งที่ ๑๕ พ.ศ. ๒๕๔๔

เรื่อง ธรรมะกับการพัฒนาคุณภาพงาน
โดย พระเทพโสภณ (ประยูร ธมมจิตโต)

ครั้งที่ ๑๖ พ.ศ. ๒๕๔๕

เรื่อง การปฏิวัติการเรียนรู้
โดย ศาสตราจารย์ นายแพทย์เกษม วัฒนชัย

ครั้งที่ ๑๗ พ.ศ. ๒๕๔๖

เรื่อง มหาวิทยาลัยกับการปฏิรูปสุขภาพไทย
โดย ศาสตราจารย์กิตติคุณ นายแพทย์จรัส สุวรรณเวลา

ครั้งที่ ๑๘ พ.ศ. ๒๕๔๗

เรื่อง ยุทธศาสตร์สู่ความเป็นเลิศทางการแพทย์
โดย คุณหญิงสุดารัตน์ เกยุราพันธุ์

ครั้งที่ ๑๙ พ.ศ. ๒๕๔๘

เรื่อง การแพทย์ไทยในเวทีโลก : บทบาทของคณะแพทยศาสตร์
โดย ดร.สมคิด จาตุศรีพิทักษ์

ครั้งที่ ๒๐ พ.ศ. ๒๕๔๙

เรื่อง การใช้หลักธรรมของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในการบริหารงาน
โดย ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล

ครั้งที่ ๒๑ พ.ศ. ๒๕๕๐

เรื่อง การคืนกำไรสู่สังคม เพื่อขจัดความยากจนและพัฒนาคุณภาพชีวิต
โดย คุณมิชัย วีระไวทยะ

ครั้งที่ ๒๒ พ.ศ. ๒๕๕๑

เรื่อง การมีสุขภาพดีถ้วนหน้า
โดย นายแพทย์สำลี เปลี่ยนบางช้าง

ครั้งที่ ๒๓ พ.ศ. ๒๕๕๒

เรื่อง ตามรอยพระยุคลบาทเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เต็มศักยภาพ
โดย ศาสตราจารย์เกียรติคุณ แพทย์หญิงคุณสาคร ธนमितต์

ครั้งที่ ๒๔ พ.ศ. ๒๕๕๓

เรื่อง เทิดวิสัยทัศน์และมรดกทางปัญญาของ
ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์อารี วัลยะเสวี
โดย คุณอานันท์ ปันยารชุน

ครั้งที่ ๒๕ พ.ศ. ๒๕๕๕

เรื่อง โรงเรียนแพทย์ไทยในโลกไร้รอยต่อ
โดย นายแพทย์สมศักดิ์ ชุณหรัศมิ์

ครั้งที่ ๒๖ พ.ศ. ๒๕๕๖

เรื่อง สาธารณสุขระดับนานาชาติ
โดย นายแพทย์วิวัฒน์ โรจนพิทยากร

ครั้งที่ ๒๗ พ.ศ. ๒๕๕๗

เรื่อง Thailand's social and intellectual capital on Global Health
โดย นายแพทย์สุวิทย์ วิบุลผลประเสริฐ

ครั้งที่ ๒๘ พ.ศ. ๒๕๕๘

เรื่อง การเรียนรู้จากการปฏิบัติสู่การเปลี่ยนแปลงตนเอง
โดย รองศาสตราจารย์ นายแพทย์สุรเกียรติ์ อชานานภาพ

ครั้งที่ ๒๙ พ.ศ. ๒๕๕๙

เรื่อง ประเทศไทย 4.0
โดย ดร.สุวิทย์ เมษินทรีย์

ครั้งที่ ๓๐ พ.ศ. ๒๕๖๐

เรื่อง ความเหลื่อมล้ำในแพทยศาสตร์ศึกษา
โดย นายแพทย์ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์

ครั้งที่ ๓๑ พ.ศ. ๒๕๖๑

เรื่อง นโยบายเกี่ยวกับการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข
โดย นายแพทย์พลเดช ปิ่นประทีป

ครั้งที่ ๓๒ พ.ศ. ๒๕๖๒

เรื่อง การสร้างนวัตกรรมทางการแพทย์ยุคใหม่
โดย คุณกานต์ ตระกูลฮุน

ครั้งที่ ๓๓ พ.ศ. ๒๕๖๓

เรื่อง Circular Economy
โดย คุณปวิภาณ สุคนธมาน

ครั้งที่ ๓๔ พ.ศ. ๒๕๖๔

เรื่อง การแพทย์และหมอในอนาคต
โดย ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.เอนก เหล่าธรรมทัศน์

ครั้งที่ ๓๕ พ.ศ. ๒๕๖๕

เรื่อง น่านแซนด์บ็อกซ์
โดย คุณบัณฑิต ล่ำซำ

ประวัติองค์ปาฐก ศาสตราจารย์คลินิกเกียรติคุณ นายแพทย์อุดม คชินทร

ประวัติการศึกษา

- แพทยศาสตรบัณฑิต คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล
- หนังสืออนุมัติบัตรเป็นผู้มีความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพเวชกรรม สาขาอายุรศาสตร์ แพทย์สภา
- หนังสืออนุมัติบัตรเป็นผู้มีความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพเวชกรรม สาขาอายุรศาสตร์โรคระบบทางเดินอาหาร แพทย์สภา
- Research Fellowship Training in Gastroenterology
At University of California San Diego, USA

ประวัติการทำงาน

- กรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (ปัจจุบัน)
- อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
- อดีตอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหิดล
- อดีตคณบดีคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล

ประวัติองค์ปาฐกฉบับเต็ม

SCAN ME

บทคัดย่อ

ปาฐกถาอารี วัลยะเสวี ครั้งที่ ๓๖

วันพุธที่ ๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๖

Geopolitical Impact on Health

ศาสตราจารย์คลินิกเกียรติคุณ นายแพทย์อุดม คชินทร

บทนำ

สังคมโลกมีความซับซ้อนและมีวิถีของความเกี่ยวข้อง เชื่อมโยงกัน พึ่งพากัน
ของผู้คนและประเทศทั่วโลกมากยิ่งขึ้น โลกในช่วงเร็วๆ นี้ดูเหมือนว่าจะเกิดความ
แตกแยกทางสังคม ความตึงเครียด และความขัดแย้งทางด้านภูมิรัฐศาสตร์มากขึ้นโดย
ก่อตัวขึ้นในหลายพื้นที่ทั่วโลกทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ ยกตัวอย่างเช่น
สถานการณ์ความตึงเครียดทางด้านการเมืองและการสงครามระหว่างรัสเซียและยูเครน
ได้ส่งผลกระทบไปทั่วโลก ไม่ว่าจะเป็นทั้งในด้านของภาวะการเงินโลก ภาคเศรษฐกิจ
ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ หรือแม้กระทั่งความเป็นอยู่ของผู้คน ซึ่งก็ไม่ได้จำกัด
เพียงแค่ประชาชนของกลุ่มประเทศที่มีกรณีพิพาทกันเท่านั้น และด้วยความที่ในยุคปัจจุบัน
โลกนั้นมีความเป็น Globalization มากขึ้นเมื่อเทียบกับศตวรรษก่อนหน้านี้ ความ
เชื่อมโยงของความสัมพันธ์ดังกล่าวย่อมหมายความว่า ความตึงเครียดจากมุมหนึ่งของโลก
ก็อาจจะส่งผลกระทบไปได้ทั่วโลกได้อย่างที่หลีกเลี่ยงไม่ได้

Geopolitics นั้นเป็นคำที่มีการพูดถึงมาอย่างยาวนานและมีการใช้บ่อยขึ้นในปัจจุบัน ราชบัณฑิตยสถานได้บัญญัติเป็นภาษาไทยว่า “ภูมิรัฐศาสตร์” เมื่อ ๑๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ และนิยามว่า “รัฐศาสตร์การเมืองว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกันระหว่างอำนาจทางการเมือง ทรัพยากรทางเศรษฐกิจ และดินแดนเชิงภูมิศาสตร์” ขอเรียบเรียงใหม่เพื่อให้เข้าใจง่ายขึ้น คำว่า ภูมิรัฐศาสตร์ หมายถึง “ศาสตร์ซึ่งเกี่ยวกับผลกระทบทางภูมิศาสตร์ (มนุษย์และกายภาพ) ที่มีผลต่อการเมืองและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ” คำว่ามนุษย์ หมายครอบคลุมถึง ประชากร สังคม การดำเนินชีวิต และการทำงาน ส่วนคำว่ากายภาพ หมายครอบคลุมถึง ภูมิประเทศ สิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ

Geopolitics เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตและการทำงานของทุกคนในหลายมิติ จึงไม่ใช่เรื่องไกลตัวอีกต่อไป ส่วนใหญ่ Geopolitics มักใช้ในภาพใหญ่ของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ซึ่งเข้าไปเกี่ยวข้องกับทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐและเอกชน ทุกหน่วยงานมีการติดต่อกับต่างประเทศ ทั้งการค้า การลงทุน การศึกษา สังคม วัฒนธรรม การเมือง และความมั่นคง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ณ ปัจจุบัน ไม่ใช่เรื่องของกระทรวงการต่างประเทศเท่านั้น พวกเราทุกคนทำงานในภาคการผลิตที่ต้องนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศ เพื่อผลิตและส่งออกไปยังต่างประเทศ เช่นเดียวกับการบริโภคที่เราสั่งซื้อสินค้าและบริการมากมายจากต่างประเทศ สงครามที่เกิดขึ้นในยุโรปทำให้ราคาข้าวสาลีแพงขึ้น นั่นทำให้เราต้องจ่ายราคาเบหมิ้งสำเร็จรูปแพงขึ้น เช่นเดียวกับที่ประเทศไทยรับซื้อข้าวโพดเลี้ยงสัตว์จำนวนมากจากประเทศเพื่อนบ้าน

และเมื่อพันธุเกือบเกี่ยว เกษตรกรในประเทศเพื่อนบ้านก็เริ่มเผาวัสดุการเกษตร และสร้างปัญหาฝุ่นละออง หมอกควัน ข้ามชายแดนมาทำร้ายสุขภาพของคนไทย ผลกระทบจากความตึงเครียด ไม่ว่าจะมาจากมาตรการของรัฐบาลตนเองหรือรัฐบาลประเทศที่มีกรณีพิพาท ส่งผลผลกระทบ ในแง่ลบต่อภาวะเศรษฐกิจการเงินในภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญ ทำให้การค้าขายระหว่างประเทศ มีต้นทุนเพิ่มมากขึ้น ก่อให้เกิดการสะดุดของห่วงโซ่อุปทาน และส่งผลเชิงลบต่อการตัดสินใจลงทุนและการค้าขายโดยรวม โดยเฉพาะกับกลุ่มประเทศเศรษฐกิจเกิดใหม่ (Emerging market economies) และกลุ่มประเทศที่กำลังพัฒนา (Developing economies) มากกว่ากลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้ว ขณะที่โลกเต็มไปด้วยความท้าทายที่ซับซ้อนซ่อนเงื่อน จึงควรเข้าใจถึงความเสี่ยงที่ Geopolitics อาจก่อให้เกิดขึ้นได้ ไม่ใช่ทุกคน ทุกองค์กร ที่จะแบกรับความเสี่ยงได้ ยิ่งทุกชีวิต ยึดโยงอยู่กับการพึ่งพาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรโลกด้วยแล้ว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมึนโยบายที่ชัดเจนในการเพิ่มความร่วมมือ และควรมีการศึกษาถึงมาตรการรองรับความเสี่ยงดังกล่าว

Geopolitics and Health

Geopolitics เป็นหนึ่งในสี่ของ Megatrend (ได้แก่ Disruptive Technologies, Demographic Change, Climate Change, และ Geopolitics & Shifting Power) ซึ่งจะบังเกิดต่อโลกของเราในช่วงทศวรรษข้างหน้า Geopolitics and Health เป็น

ความเกี่ยวข้องกันของอำนาจทางการเมืองผ่านทางระบบและนโยบายด้านเศรษฐกิจ นโยบายด้านสังคม และการพัฒนาด้านกายภาพ ส่งผลให้เกิดมีการกำหนด วางระเบียบ และควบคุมในการจัดการดูแลด้านสุขภาพของทุกๆ คน ในทางกลับกันสุขภาพก็มีความสำคัญต้องอยู่ในทุกนโยบายของทุกด้าน เห็นได้ชัดเจนหลังภาวะวิกฤตโควิด-๑๙ สุขภาพมีบทบาทเป็นตัวกำหนดภาวะทางเศรษฐกิจ และสังคม สุขภาพจึงได้รับการเพิ่มบทบาทที่สำคัญในการเป็นตัวกลางเชื่อมโยงความร่วมมือด้าน Geopolitics ด้วยการสร้างแนวคิดและการดำเนินงานด้านสาธารณสุขเพื่อตอบสนองต่อปัจจัยหลักในการเสริมสร้างสุขภาพดีและความเสมอภาคด้านสุขภาพในสังคม นำไปสู่ระบบอภิบาลเพื่อสุขภาพ (Governance for Health) ทั้งในระดับโลกและระดับประเทศ

Geopolitics ส่งผลกระทบหรือมีอิทธิพลต่อระบบอภิบาลเพื่อสุขภาพ ในรูปแบบความสัมพันธ์ของอำนาจทางการเมืองที่เกิดมาจาก ๓ แหล่งคือ

ก) Geography ภูมิศาสตร์และกายภาพ

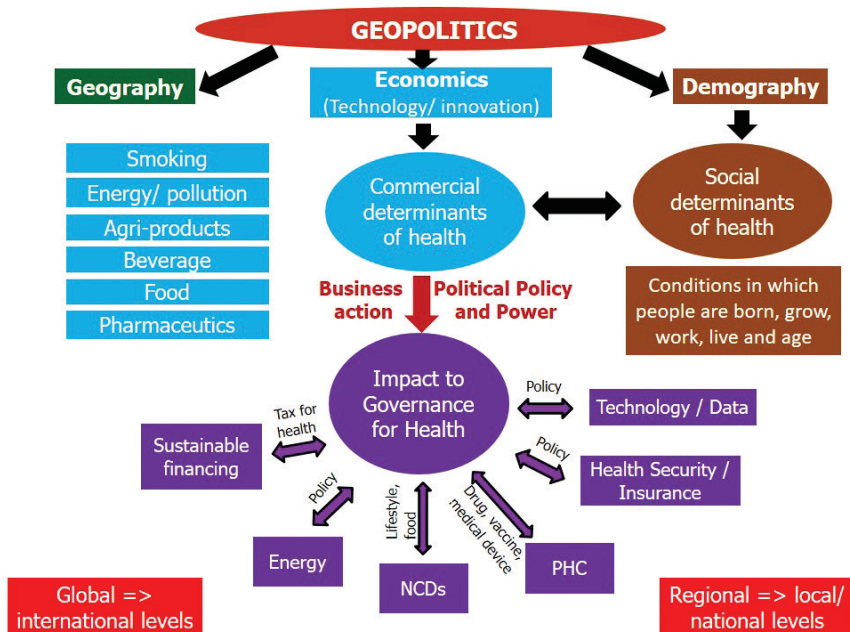
ข) Demography ประชากรศาสตร์ ซึ่งรวมถึงปัจจัยแวดล้อมทั้งใกล้และไกลตัวที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตและกำหนดรูปแบบพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคมนั้นซึ่งสัมพันธ์โดยตรงกับผลลัพธ์ด้านสุขภาพ บุคคลที่อยู่ในสถานภาพสังคมแตกต่างกันจะมีสุขภาพที่แตกต่างกัน ปัจจัยเชิงโครงสร้างและระบบดังกล่าวเรียกว่า ปัจจัยสังคมกำหนดสุขภาพ (Social Determinants of Health: SDH) หมายถึง สภาพแวดล้อมที่บุคคลเกิด เติบโต ทำงาน ดำรงชีวิตอยู่สูงวัย ไปจนถึงระบบซึ่งกำหนด

เงื่อนไขในชีวิตประจำวัน อาทิ นโยบายและระบบเศรษฐกิจ การพัฒนา บรรทัดฐานทางสังคม นโยบายสังคมและระบบการเมือง แนวคิดของปัจจัยสังคมกำหนดสุขภาพ ทำให้เห็นความซับซ้อนของปัญหาและมีกระบวนการทัศน์ใหม่ในการดูแลสุขภาพประชาชน ๓ ประการสำคัญ ได้แก่ (๑) การมองปัจจัยการเกิดโรคและความเจ็บป่วยไปไกลกว่าปัจจัยระดับบุคคล ปัจจัยทางพันธุกรรมหรือสรีรวิทยา หรือปัจจัยเชิงพฤติกรรม (๒) การพิจารณาปัจจัยองค์รวมที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพตลอดช่วงทุกอายุของบุคคลนั้นๆ และ (๓) การเพิ่มบทบาทการป้องกันโรคมามากกว่าการรักษาพยาบาล ปัจจัยสังคมกำหนดสุขภาพ ยังมีอิทธิพลสำคัญต่อประเด็นความเสมอภาคด้านสุขภาพอีกด้วย

ค) Economics เศรษฐศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ธุรกิจการค้า และผลิตภัณฑ์สินค้าต่างๆ เช่น บุหรี่ แอลกอฮอล์ ผลผลิตทางเกษตร มลพิษ อาหารที่ส่งผลเสียต่อร่างกายทั้งอาหาร หวาน มัน เค็ม มีโซเดียมสูง และมีไขมันเกินปริมาณที่เหมาะสม เป็นอีกหนึ่งในปัจจัยที่มีผลเสียต่อสุขภาพ รวมทั้งนำไปสู่การเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของการเกิดโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง ปัจจัยเหล่านี้ถูกเรียกว่า ปัจจัยการค้ากำหนดสุขภาพ (Commercial Determinants of Health: CDH) ที่ธุรกิจการค้าแทรกแซงนโยบายหรือส่งเสริมการตลาดของสินค้าที่มีผลเชิงลบต่อสุขภาพและพฤติกรรมการบริโภคของประชาชน ทั้งปัจจัยสังคมกำหนดสุขภาพและปัจจัยการค้ากำหนดสุขภาพเป็นกลไกหลักและเป็นส่วนสำคัญในบริบทของ Geopolitics ซึ่งมีผลกระทบอย่างสำคัญต่อสุขภาพ ผ่านทางอำนาจทางการเมืองในการกำหนดนโยบายและการดำเนินการที่ส่งผลต่อการเข้าถึงในการดูแลสุขภาพ การแพร่กระจายของโรค การสนับสนุนและ

การกระจายของทรัพยากรที่จำเป็นในการดูแลสุขภาพ การสนับสนุนด้านการเงินการคลัง และการให้เกิดความมั่นคงด้านสุขภาพ นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อระบบอภิบาลเพื่อสุขภาพ ซึ่งเป็นกระบวนการในการสร้างนโยบายและโปรแกรมต่างๆ และดำเนินการให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการทำให้ผลลัพธ์ด้านสุขภาพดีขึ้น รวมทั้งตอบโจทย์ความไม่เสมอภาคด้านสุขภาพด้วย

สรุป

ปัจจัยด้าน Geopolitics มีผลอย่างลึกซึ้งต่อสุขภาพ (Health) สุขภาวะ (Wellness) และความอยู่ดีมีสุข (Wellbeing) ของประชากรทั่วโลก ปัจจัยด้าน Geopolitics จะต้องวิเคราะห์รากเหง้าสาเหตุของความเหลื่อมล้ำด้านสุขภาพ ส่งเสริม Universal Access to Healthcare สนับสนุนนโยบายที่ให้ความสำคัญในการสร้างสุขภาพ สุขภาวะ และความอยู่ดีมีสุขก่อนอย่างอื่น เพื่อให้มีผลลัพธ์ด้านสุขภาพที่ดีขึ้น และส่งเสริมให้มีความเสมอภาคด้านสุขภาพ รวมทั้งตอบสนองต่อประเด็น One Health และ Planetary Health โดยเน้นว่าต้องมีคุณภาพ ความปลอดภัย และความยั่งยืน วิธีการทำให้ถึงจุดหมายจึงมีความจำเป็นในการเพิ่มการประสานงานและการทำงานร่วมกันทั้งในระดับประเทศและระดับโลก รวมทั้งปรับทิศทางและแนวทางในการดำเนินงานพร้อมไปกับการปฏิรูปในประเทศที่ได้รับการจัดลำดับความสำคัญสูงเพื่อตอบโจทยความต้องการที่แท้จริงของทุกคน เราจึงต้องมีความเข้าใจขอบเขตของ Geopolitics เพื่อที่เราจะได้ตระหนักในผลกระทบของ Geopolitics ต่อความท้าทายด้านสุขภาพที่เราต้องเผชิญในยุคที่โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และเตรียมตัวตอบสนองต่อภาวะคุกคามต่อโลกในอนาคตท่ามกลางสถานการณ์ด้าน Geopolitics ที่เปลี่ยนแปลงไปเช่นกัน